

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 grudnia 2017 r.

Pozycja 289

POSTANOWIENIE z dnia 4 kwietnia 2017 r. Sygn. akt Ts 115/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Sp. z o.o. w sprawie zgodności:

art. 11 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718, ze zm.) z art. 2, art. 42 i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 10 czerwca 2016 r. (data nadania) Sp. z o.o. (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 11 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718, ze zm.; dalej: ppsa) w zakresie, w jakim wiąże sądy administracyjne również w sprawach innych osób niż osoba, przeciwko której wydano prawomocny, skazujący wyrok w postępowaniu karnym, jest niezgodny z art. 2, art. 42 i art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona w związku z następującą sprawą. Decyzją z grudnia 2012 r. Dyrektor Izby Skarbowej w Ł. utrzymał w mocy decyzję Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Ł. z czerwca 2012 r. w przedmiocie określenia wysokości zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób prawnych. Wyrokiem z maja 2013 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Ł. oddalił skargę skarżącej na powyższą decyzję. Następnie Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem ze stycznia 2016 r. oddalił wniesioną przez skarżącą skargę kasacyjną, wskazując, że ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd administracyjny.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 3 sierpnia 2016 r. pełnomocnik skarżącej został wezwany do uzupełnienia braków formalnych skargi konstytucyjnej, m.in. przez dokładne określenie sposobu naruszenia wskazanych w niej konstytucyjnych praw i wolności. Pismem z 17 sierpnia 2016 r. pełnomocnik skarżącej odniósł się do zarządzenia sędziego.

Zdaniem skarżącej art. 11 ppsa w zakresie, w jakim wiąże sądy administracyjne również w sprawach innych osób niż osoba, przeciwko której wydano prawomocny, skazujący

wyrok w postępowaniu karnym, narusza konstytucyjnie określoną zasadę domniemania niewinności (art. 42 ust. 3 Konstytucji), zasadę określoności (art. 42 ust. 1 Konstytucji) i uniemożliwia podjęcie skutecznej obrony w toczącym się postępowaniu podatkowym (art. 42 ust. 2 Konstytucji). Ponadto – jak twierdzi skarżąca – w wyniku obowiązywania zaskarżonego przepisu została ona pozbawiona prawa do sprawiedliwego procesu (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Na koniec podkreśla ona, że istniejący stan prawny jest niezgodny z zasadami demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycznia 2017 r., tj. dniem wejścia w życie ustawy o TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy ustawy o TK. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 ustawy o TK.

Analizowanej skardze konstytucyjnej nie może zostać nadany dalszy bieg z uwagi na jej oczywistą bezzasadność.

Skarżąca twierdzi, że art. 11 ppsa w zakresie, w jakim wiąże sądy administracyjne również w sprawach innych osób niż osoba, przeciwko której wydano prawomocny, skazujący wyrok w postępowaniu karnym, narusza art. 2, art. 42 i art. 45 ust. 1 Konstytucji. Z uzasadnienia powyższych zarzutów wynika, że związanie sądów administracyjnych ustaleniami poczynionymi w prawomocnym wyroku karnym prowadzi do naruszenia konstytucyjnej zasady domniemania niewinności, zasady określoności oraz prawa do obrony. Jak podnosi skarżąca, oznacza to *de facto* pozbawienie jej prawa do sądu, gdyż nie ma ona żadnej możliwości zaniegowania ustaleń dokonanych przez sąd karny w prawomocnym wyroku. Z powyższą argumentacją nie sposób się jednak zgodzić.

W pierwszej kolejności Trybunał wskazuje, że art. 11 ppsa stanowi: „Ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd administracyjny”. Już z samej treści tego przepisu wynika zatem, że sąd administracyjny związany jest jedynie ustaleniami faktycznymi poczynionymi w toku prowadzonego postępowania karnego. Wprowadzenie zaś tego rozwiązania – jak słusznie wskazały sądy administracyjne w sprawie skarżącej – ma na celu zagwarantowanie ochrony pewności obrotu prawnego oraz powagi wymiaru sprawiedliwości, pozwala bowiem uniknąć sytuacji, w której na podstawie tych samych stanów faktycznych zapadałyby różne orzeczenia w postępowaniu karnym i sądowno administracyjnym. Trybunał Konstytucyjny zwraca jednak uwagę, że ustalenia wynikające z prawomocnego wyroku karnego stanowią jedynie element całościowej oceny stanu faktycznego dokonywanej w postępowaniu sądowno administracyjnym. Zgodnie bowiem z art. 133 § 1 ppsa podstawą orzeczenia sądu administracyjnego jest cały materiał faktyczny i dowodowy zebrany w danej sprawie. Nie ulega zatem wątpliwości, że sądy administracyjne nie ograniczają się jedynie do przyjęcia ustaleń zawartych w prawomocnym wyroku karnym. Oznacza to, że skarżąca w toku prowadzonego postępowania miała

zagwarantowaną możliwość prezentowania dodatkowych dowodów przemawiających za jej stanowiskiem. Nie jest też tak, że nieuwzględnienie przez sąd przedłożonych przez skarżącą dowodów świadczy o pozbawieniu jej prawa do sądu. Organ postępowania administracyjnego zapoznał się przecież z całością argumentacji skarżącej i dopiero po wszechstronnej jej analizie uznał, że jest ona nieprzekonująca. Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, prawo do sądu swoimi gwarancjami obejmuje: 1) prawo dostępu do sądu, tj. prawo uruchomienia procedury przed sądem – organem o określonej charakterystyce (niezależnym, bezstronnym i niezawisłym); 2) prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności; 3) prawo do wyroku sądowego, tj. prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia danej sprawy przez sąd; 4) prawo do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów rozpoznających sprawy (zob. Wyroki TK z: 9 czerwca 1998 r., sygn. akt K 28/97, OTK 1998, nr 4, poz. 50, 12 maja 2003 r., sygn. akt SK 38/02, OTK ZU nr 5/A/2003, poz. 38, 24 października 2007 r., sygn. akt SK 7/06, OTK ZU 9/A/2007, poz. 108).

W analizowanej sprawie powyższe gwarancje zostały zapewnione, w związku z powyższym twierdzenia skarżącej o naruszeniu art. 45 ust. 1 Konstytucji przez zakwestionowany art. 11 ppsa są bezzasadne w stopniu oczywistym.

Natomiast w odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 42 Konstytucji przez zaskarżony art. 11 ppsa, Trybunał stwierdza, że został on wskazany jako wzorzec kontroli konstytucyjności w sposób niewłaściwy. Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału, a także stanowiska doktryny w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że gwarancje przewidziane w art. 42 Konstytucji, a więc zasady ustawowej określoności czynu zabronionego, prawa do obrony oraz domniemania niewinności, swoim zakresem obejmują jedynie postępowanie karne, a także inne postępowania o zbliżonym do postępowania karnego charakterze i przedmiocie (zob. wyroki TK z: 26 listopada 2003 r., sygn. akt SK 22/02, OTK ZU nr 9/A/2003, poz. 97; 3 listopada 2004, sygn. akt K 18/03, OTK ZU nr 10/A/2004, poz. 103; P. Wiliński, *Proces karny w świetle konstytucji*, Warszawa 2011, s. 167 i n.). Nie ulega natomiast wątpliwości, że w postępowaniu podatkowym prowadzonym na gruncie ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 851 ze zm.) kwestia zawinienia nie ma żadnego znaczenia. Wobec powyższego nie ma podstaw, aby gwarancje przewidziane w art. 42 Konstytucji rozciągać także na inne postępowania.

Ponadto w skardze konstytucyjnej skarżąca jako wzorzec kontroli konstytucyjności zaskarżonego przepisu art. 11 ppsa wskazała art. 2 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny po raz kolejny przypomina że, jak wynika z utrwalonego orzecznictwa, art. 2 Konstytucji nie może stanowić samodzielnego wzorca kontroli w postępowaniu inicjowanym wniesieniem skargi konstytucyjnej (zob. np. postanowienia TK z: 24 października 2001 r., sygn. akt SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225 oraz 20 lutego 2008 r., sygn. akt SK 27/07, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 22 i wyroki TK z: 13 stycznia 2004 r., sygn. akt SK 10/03, OTK ZU nr 1/A/2004, poz. 2; 23 listopada 1998 r., sprawa SK 7/98, OTK ZU nr 7/1998, poz. 114 i 10 lipca 2000 r., sygn. akt SK 21/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 144). Wynika z tego, że art. 2 Konstytucji może być powołany jako wzorzec kontroli w postępowaniu skargowym tylko wówczas, gdy zostanie odniesiony do treści innych norm konstytucyjnych chroniących poszczególne wolności i prawa naruszone kwestionowaną w skardze konstytucyjnej regulacją (zob. np. postanowienie TK z 3 marca 2002 r., sprawa Ts 108/01, OTK ZU nr 2/B/2002, poz. 138 i cytowane tam orzecznictwo).

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.